

**ΠΡΟΑΓΩΓΙΚΕΣ ΕΞΕΤΑΣΕΙΣ
Β' ΤΑΞΗΣ ΕΝΙΑΙΟΥ ΛΥΚΕΙΟΥ
ΠΕΜΠΤΗ 30 ΜΑΪΟΥ 2002
ΕΞΕΤΑΖΟΜΕΝΟ ΜΑΘΗΜΑ
ΓΕΝΙΚΗΣ ΠΑΙΔΕΙΑΣ : ΑΡΧΑΙΑ ΕΛΛΗΝΙΚΗ
ΓΛΩΣΣΑ ΚΑΙ ΓΡΑΜΜΑΤΕΙΑ**

ΣΟΦΟΚΛΕΟΥΣ ΑΝΤΙΓΟΝΗ

Κείμενο από το πρωτότυπο (στίχοι 766 -780)

ΧΟ.	Ἄνῆρ, ἄναξ, βέβηκεν ἐξ ὀργῆς ταχύς·	766
	νοῦς δ' ἐστὶ τηλικούτος ἀληγῆσας βαρύς.	
ΚΡ.	Δράτῳ, φρονεῖτω μείζον ἢ κατ' ἄνδρ' ἰών·	
	τῷ δ' οὖν κόρα τῷδ' οὐκ ἀπαηλιάξει μόρου.	
ΧΟ.	Ἄμφω γὰρ αὐτῷ καὶ κατακτεῖναι νοεῖς;	770
ΚΡ.	Οὐ τήν γε μὴ θιγοῦσαν· εὖ γὰρ οὖν ῥέγεις.	
ΧΟ.	Μόρῳ δὲ ποίῳ καὶ σφε βουθεύῃ κτανεῖν;	
ΚΡ.	Ἄγων ἔρημος ἔνθ' ἂν ἦ βροτῶν στίβος	
	κρύψῳ πετρώδει ζῶσαν ἐν κατώρυχι,	
	φορβῆς τοσοῦτον ὡς ἄγος μόνον προθείς,	775
	ὅπως μίασμα πᾶσ' ὑπεκφύγῃ πόθις·	
	κάκει τὸν Ἄιδον, ὃν μόνον σέβει θεῶν,	
	αἰτουμένη που τεύξεται τὸ μὴ θανεῖν,	
	ἢ γινώσεται γοῦν ἀλλῆλὰ τνικαῦθ' ὅτι	
	πόνος περισσός ἐστὶ τὰν Ἄιδου σέβειν.	780

ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ

A. Από το κείμενο που σας δίνεται να μεταφράσετε στο τετράδιό σας τους στίχους **773-780** (**Ἄγων ἔρημος ... τὰν Ἄιδου σέβειν**).

Μονάδες 30

B. Να γράψετε στο τετράδιό σας τις απαντήσεις των παρακάτω ερωτήσεων:

1. Κατά τον Κάρολο Κουν, ο χορός ως πρωταρχικός παράγοντας του αρχαίου θεάτρου διαμορφώνει το κλίμα του έργου. Επικαλούμενοι συγκεκριμένα στοιχεία των στίχων **766 -780** να επιβεβαιώσετε την παραπάνω άποψη.

Μονάδες 10

2. Να σκιαγραφήσετε την προσωπικότητα του Κρέοντα, όπως αυτή προβάλλεται μέσα από τους στίχους **777-780** (**κάκει τὸν Ἄιδον ... τὰν Ἄιδου σέβειν**).

Μονάδες 10

3. Στο κείμενο από το πρωτότυπο (στίχοι **766-780**) ο Κρέων επιμένει πεισματικά στη θανατική καταδίκη της Αντιγόνης. Να σχολιάσετε την

άποψη που διατυπώνει ο Κρέων για το ίδιο ζήτημα, όπως αυτή περιέχεται στο μεταφρασμένο κείμενο που ακολουθεί (στίχοι 883-890).

Κείμενο από μετάφραση (στίχοι 883-890)

- ΚΡ. Τα μοιρολόγια και τους θρήνους, το ξέρεις, ποτέ δε θα 'παυε κανείς προτού πεθάνει, αν φτούραγαν.
(Απευθύνεται στους φρουρούς.)
Πάρτε τη γρήγορα και, καθώς πρόσταξα,
να πάτε να τη χτίσετε στο λιάκκο το βαθύ.
Άστε τη μόνη κι έρημη, θέλει πεθάνει,
θέλει ζήσει, θαμμένη σ' ένα τέτοιο σπιτικό.
Η κόρη αυτή δε μόληνε τα χέρια μας,
μα τον απάνω κόσμο θα τον χάσει.

Μονάδες 10

4. Για ποιους λόγους η διεξαγωγή των δραματικών αγώνων στην αρχαία Αθήνα συνδεόταν με την άνοιξη;

Μονάδες 10

5. Να γράψετε δύο λέξεις ετυμολογικά συγγενείς (απλές ή σύνθετες, της αρχαίας ή της νέας ελληνικής γλώσσας) για καθεμιά από τις παρακάτω λέξεις του κειμένου: **νοῦς, φρονεῖτω, βουλεύη, ἄγων, σέβειν.**

Μονάδες 10

- 6α. Να μεταφέρετε στο τετράδιό σας τον πίνακα που ακολουθεί, συμπληρώνοντας στα κενά του τη δοτική του πληθυντικού αριθμού για τις αντίστοιχες λέξεις που σας δίνονται.

	Δοτική πληθυντικού
ὄργῃς	
ἄνδρ(α)	
βροτῶν	
μῖασμα	
πόλις	

Μονάδες 5

- 6β. Να μεταφέρετε στο τετράδιό σας τον πίνακα που ακολουθεί, συμπληρώνοντας στα κενά του σε χρόνο Παρατατικό τους ακριβώς αντίστοιχους ρηματικούς τύπους αυτών που σας δίνονται.

	Παρατατικός
ἔστι	
νοεῖς	
ῥέγεις	
βουλεύη	
κρύψω	

Μονάδες 5

7. **ταχύς, νοῦς, κατακτεῖναι, θεῶν, αἰτουμένη:**

Να γίνει πλήρης συντακτική αναγνώριση των παραπάνω λέξεων του κειμένου.

Μονάδες 10

ΑΡΧΑΙΑ ΕΛΛΗΝΙΚΑ ΚΕΙΜΕΝΑ – ΓΕΝΙΚΗΣ ΠΑΙΔΕΙΑΣ

ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ ΘΕΜΑΤΩΝ

ΣΟΦΟΚΛΕΟΥΣ ΑΝΤΙΓΟΝΗ

Κείμενο από το πρωτότυπο (στίχοι 766-780)

Δ

Μετάφραση:

Αφού τη μεταφέρω εκεί που είναι απάτητος (για τους θνητούς) δρόμος θα την θάψω ζωντανή σε έναν υπόγειο θολωτό τάφο παρέχοντάς της μόνο τόση τροφή για να αποτρέψει το μiasμα, για να αποφύγει το μiasμα όλη η πόλη. Και εκεί τον Άδη παρακαλώντας, τον μόνο από τους θεούς που τιμά, ίσως γλιτώσει τον θάνατο ή θα συνειδητοποιήσει έστω και αργά ότι είναι μάταιος κόπος να τιμά κανείς όσους βρίσκονται στον Άδη.

Β.1

Ο χορός του αρχαίου δράματος με τις κινήσεις του και το τραγούδι εκφράζει τα συναισθήματά του αλλά και την κοινή γνώμη. Διαμορφώνει το κλίμα του έργου και προκαλεί τις εξελίξεις.

Έτσι, στο στιχ. 766-767 ο χορός βλέποντας την οργή του Αίμονα, εκφράζει την ανησυχία του για το πώς θα αντιδράσει πάνω στην απόγνωσή του, προοικονομώντας έτσι την αυτοκτονία του Αίμονα αλλά και δημιουργώντας αγωνία για τη φυγή του.

Στο στιχ. 770 με την ερώτησή του προκαλεί στον Κρέοντα προβληματισμό για το αν πρέπει να εμμένει στην προηγούμενη απόφασή του να σκοτώσει και τις δύο αδερφές. Παράλληλα όμως, κάμπτει την ισχυρογνωμοσύνη του και ανακαλεί τελικά την απόφασή του για καταδίκη της Ισμήνης.

Και με την τελευταία παρέμβασή του στο στιχ. 772 όμως ο χορός συντελεί στο να αλλάξει ο Κρέοντας την αρχική του ποινή για δημόσιο λιθοβολισμό και να καταδικάσει τελικά την Αντιγόνη σε θάνατο από πείνα.

Β.2

Στους στίχους αυτούς με σαρκασμό και ειρωνία ο Κρέων φτάνει στο αποκορύφωμα της ύβρης του προς τους θεούς. Έτσι προετοιμάζεται η συντριβή του. Δραματουργικά είναι βέβαιο προμήνυμα της πτώσης

του. Και εδώ στους τελευταίους στίχους διαγράφεται ο αλαζονικός και υπεροπτικός χαρακτήρας του που σφράγισε όλη την εξέλιξη της τραγωδίας. Ούτε η αλλαγή της απόφασής του για την ποινή της Αντιγόνης μετριάζει τη σκληρότητα του χαρακτήρα του.

B.3.

Ο Κρέοντας αρθρώνοντας με λόγο ειρωνικό και σαρκαστικό την τελευταία του διαταγή διατηρεί τη σκληρότητα και την αναληθσία του και εμμένει στην άποψη που είχε διατυπώσει προηγουμένως για την άμεση απαλλαγή του από τη δυσάρεστη παρουσία της Αντιγόνης. Δηλωτικά της σκληρότητάς του οι αυστηρές εντολές προς τους φύλακες καθώς και ο πλεονασμός «μόνη και έρημη». Η εικόνα συμπληρώνεται με τη σοφιστική δικαιολογία στο τελευταίο δίστιχο που τίθεται για να ξεγελάσει τη συνείδησή του - ότι δε φέρει ευθύνη για τη μοίρα της Αντιγόνης - επιβεβαιώνοντας για ακόμη μια φορά τον άκαμπτο και σκληρό του χαρακτήρα.

B.4.

Σχολικό βιβλίο σελ. 18 §2:

«Συνδεόταν με την άνοιξη και συνεπώς με τον οργιαστικό χαρακτήρα της λατρείας του Διονύσου... έδινε στην πόλη την ευκαιρία να προβάλλει τη δόξα και το μεγαλείο».

B.5.

νοῦς →	προνοητικός, παράνοια
φρονείτω →	φρόνιμος, παραφροσύνη
βουλεύη →	βούλευμα, βουλή
ἄγων →	ἀγῆμα, ἀγωγός
σέβειν →	αξιοσέβαστος, σεβάσιμος

B.6.α.

	Δοτική πληθυντικού
ὄργῆς	ὄργαῖς
ἀνδρ(α)	ἀνδράσι
βροτῶν	βροτοῖς
μῖασμα	μιάσμασι
πόλις	πόλεσι

B.6.β.

	Παρατατικός
ἔστι	ἦν
νοεῖς	ἐνόεις
λέγεις	ἔλεγες
βουλεύη	ἐβουλεύου
κρύψω	ἔκρυπτον

B.7.**Συντακτική αναγνώριση:**

ταχύς: επιρρηματικό κατηγορούμενο τρόπου

νοῦς: υποκείμενο του ρήματος ἔστι

κατακτεῖναι: αντικείμενο του νοεῖς, τελικό απαρέμφατο

θεῶν: γενική διαιρετική, ετερόπτωτος προσδιορισμός στο ὄν.

αἰτουμένη: τροπική μετοχή, συνημμένη στο υποκείμενο το ρήματος.